

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

Datum: 2016-10-18
Vårt diarienummer: 1.2-2016-01886

Delbetänkandet SOU2016:47 En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (dnr M2016/01735/KI)

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas har uppmanats att yttra sig över rubricerat ärende.

Sammanfattning

Formas tycker att det är positivt att miljömålsberedningen även i detta delbetänkande kan visa på stor enighet mellan Sveriges riksdagspartier. För att Sverige ska kunna vara ett föregångsland i arbetet med att sänka klimatutsläppen krävs långsiktighet och stabilitet i klimatpolitiken. Miljömålsberedningens betänkanden har givit en del svar om hur Sverige föreslås agera i klimatfrågan, men många frågetecken kvarstår.

- Formas tycker att förslaget att integrera klimatfrågan i alla politikområden är bra och en förutsättning för ett framgångsrikt arbete med att nå klimatmålen.
- Strategiska innovationsprogram är ett framgångsrikt forskningsfinansieringsinstrument som kan ge kunskap och lösningar även inom klimatområdet.
- Formas anser att det finns stark svensk forskning inom bioekonomiområdet men att viktiga aspekter såsom policy, marknad och konsumtion, affärsmodeller samt olika institutionella och sociokulturella förutsättningar för en cirkulär och biobaserad ekonomi hittills fått för lite fokus.
- Formas håller i stora drag med om betänkandets förslag på prioriterade forskningsfrågor inom jordbruksområdet men vill understryka att det finns flera områden inom jordbruket och livsmedelsproduktion och -konsumtion som kan bidra till en minskad klimatpåverkan. Med hänsyn till den viktiga roll som jordbruket har beklagar Formas att regeringen inte gjort någon satsning på livsmedelsområdet i budgetpropositionen.
- Formas anser att öppen tillgång till relevanta data är en viktig faktor inte bara inom transportområdet utan för all forskning, utveckling och innovation inom hållbarhetsområdet.

- Samarbeten inom forskning och forskningsfinansiering kan vara en viktig komponent för att ge kunskaps- och erfarenhetsutbyten på den internationella arenan som i förlängningen kan bidra till effektiva åtgärder för att nå klimatmålen.

Klimatfrågan behöver integreras i alla politikområden

Den drastiska samhällsomvandling som måste komma till stånd för att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål är svår att föreställa sig. Formas anser att den integrering av klimatfrågan i alla politikområden som betänkandet beskriver är en förutsättning för att omställningen överhuvudtaget ska vara möjlig. De stora samhällsutmaningarnas komplexitet kräver koordinerade åtgärder inom ett antal områden och gagnas dessutom av en mångfald av perspektiv.

Formas ser ett viktigt uppdrag i att föra samman och integrera olika forskningsområden för att stärka Sverige som en föregångsnation inom klimatforskning. Svensk klimatforskning är på flera områden stark men det behövs mer satsningar på bland annat forskning om konsumentbeteende och policyfrågor. För ett större genomslag i det politiska arbetet med klimatforskning behövs dessutom mer mång- och tvärvetenskaplig forskning.¹

Miljömålsberedningens betänkanden har givit en del svar om hur Sverige föreslås agera i klimatfrågan, men många frågetecken kvarstår.

En närings- och innovationspolitik med klimatinriktning

Med ambitionen att Sverige ska vara ett föregångsland i klimatomställningen är närings- och innovationspolitiska satsningar på klimatområdet viktiga. Med finansieringsinstrumentet Strategiska innovationsprogram (SIP), finansierar Formas, tillsammans med Energimyndigheten och Vinnova, forskningsprojekt inom områden som är strategiskt viktiga för Sveriges tillväxt och internationella konkurrenskraft och för ett hållbart samhälle. SIP samlar aktörer från näringsliv, akademi och organisationer som tillsammans utvecklar framtidens hållbara produkter och tjänster. Programmen har varit framgångsrika inom ett antal områden och kan vara ett viktigt verktyg för att få fram och implementera kunskap som ger positiva climateffekter.

En strategi för en utvecklad bioekonomi kan stödja klimatstrategin

Formas håller med Miljömålsberedningen om att skogen är en stor möjlighet för Sverige i övergången till en mer biobaserad ekonomi, både i och med den rika råvarubasen men också genom en stark skogsindustrisektor och världsledande forskning på området.

Svenska statliga forskningssatsningar inom området har hittills främst legat inom primärproduktion och förädling av råvaror, det visar Formas rapport *En biobaserad samhällsekonomi* från 2015. Miljö- och hållbarhetsperspektiv har inte haft någon framträdande

---

¹ *Meeting societal challenges - Status, impact and future research directions in Environment, Climate, Building & Planning and Agriculture research in Sweden, Formas 2015*

roll och ett antal områden har inte prioriterats. Därför gör Formas nu en satsning på forskning med fokus på policyfrågor, marknads- och konsumtionsaspekter, affärsmodeller samt olika institutionella och sociokulturella förutsättningar för en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Jordbruk

Potentialen för minskad klimatpåverkan från jordbruket är betydande. Formas håller i stort med beredningen i beskrivningen av centrala forskningsprioriteringar men vill poängtera att det är viktigt att både fler och bredare frågor inkluderas i forskningssatsningar inom området än de som nämns i betänkandet. Det finns forskningsbehov inom flera områden av jordbruket och livsmedelsproduktion och -konsumtion som kan bidra till en minskad klimatpåverkan. Med hänsyn till den viktiga roll som jordbruket har beklagar Formas att regeringen inte gjort någon satsning på livsmedelsområdet i budgetpropositionen.

Öppen data

Betänkandet lyfter behovet av öppen data för att möjliggöra utveckling av klimattjänster och -lösningar inom transportområdet. Formas vill understryka att detta är en viktig fråga inom all forskning, utveckling och innovation inom hållbarhetsområdet. De statliga forskningsfinansiärerna har föreslagit att all forskningsdata som, helt eller delvis, tas fram med offentliga forskningsmedel görs öppet tillgängliga så snart det är möjligt.

Internationellt samarbete

Utgångspunkten för Miljömålsberedningens klimat- och luftvårdsstrategi är att även EU och övriga världen skärper sin klimatpolitik. Kunskaps- och erfarenhetsutbyte blir viktigt för att stärka varandra i arbetet. Där har Formas möjlighet att bland annat via sin roll som nationell expertmyndighet i Horisont 2020:s samhällsutmaning 5 (Klimatåtgärder, miljö, resurseffektivitet och råvaror) bidra till EU:s forskningsagenda inom klimatområdet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ingrid Petersson efter föredragning av forskningssekreterare Lisa Granelli.

Ingrid Petersson (beslutande)

Lisa Granelli (föredragande)